

Et vindu til Europas mangfold av nyttevekster

September 2007



Bruk av plantegenetiske ressurser bidrar til forbedring av våre kulturvekster og dermed til utvikling av landsbygd og økonomisk vekst

Med EURISCO har nå alle som er interessert i plantegenetiske ressurser tilgang til informasjon om nesten en million bevarte frøprøver fra *ex situ* samlinger fra 35 europeiske land. EURISCO, "jeg finner" på oldtids gresk, er en online webportal med informasjon om *ex situ* plantesamlinger fra hele Europa. I dag omfatter denne dataportalen såkalte passport data for nesten en million frøprøver fra nesten 200 institusjoner fra 35 land. Frøprøvene dekker 1300 planteslekter og 8500 arter, inkludert førvekster, ville planter og ugress, lokalsorter og moderne sorter samt foredlerlinjer. Disse frøprøvene representerer mer enn halvparten av alle *ex situ* – eller genbanks aksesjoner – bevart i Europa og grovt 18% av alle frøprøver bevart globalt. En uvurderlig ressurs for forskere, vekstforedlere og andre som søker informasjon for å anvende dette mangfoldet for videre forbedring av nyttevekstene. Brukere kan bruke søkekriterier som planteslag, taksonomi, opprinnelse, geografi, frøprøvens status med mer.

EURISCO er den første regionale dataportal for plantegenetiske ressurser i sitt slag, og er allerede anvendt som en modell for lignende prosjekter utenfor Europa.

Opprinnelsen til EURISCO

Biologisk mangfold er i økende grad anerkjent som en viktig kilde til økonomisk, sosial og økologisk utvikling. Et antall internasjonale konvensjoner og avtaler har de senere år satt søkelyset på behovet for bedre bevaring samt bærekraftig anvendelse av biologisk mangfold. Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) oppfordrer alle land å tilrettelegge for tilgjengelighet og utveksling av informasjon på bevaring og anvendelse av biologisk mangfold. Den internasjonale avtalen om plantegenetiske ressurser for mat og landbruk (ITPGRFA) og den globale handlingsplan for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og landbruk (GPA) setter fokus på behovet av informasjonssystemer for å bearbeide og gjøre tilgjengelig informasjon om det plantegenetiske mangfold som verdens matvaresikkerhet er avhengig av. Initiativ som den europeiske strategi for mangfold innen biologi og landskap er avhengig av tilgang til denne informasjonen.

I 2000 vedtok den Europeiske Unionen finansiell støtte for hjelpe medlemslandene å imøtekomme kravet om tilgang til data. EPGRIS, europeisk infrastruktur for plantegenetiske ressurser, opprettet nasjonale datasett for plantegenetiske ressurser samt en felles datakatalog for europeiske *ex situ* samlinger – EURISCO. EURISCO katalogen ble publisert offentlig i september 2003 ved avslutningen av EPGRIS prosjektet. Frem til i dag har antall aksesjoner økt opp mot nesten en million. Nettverket er i denne første fasen kontinuerlig forbedret og vedlikeholdt.



Dagens etterspørsel etter variasjon innen matvareprodukter leder til økt bruk av plantegenetiske ressurser



Tradisjonell kunnskap og kulturelt mangfold er i bruk på mange ulike måter og med ulike hensikter



Plantegenetisk materiale i Europas genbanker er et reservoar med aktuell og potensiell verdi for vekstforedling, forskning og opplæring, og dermed viktig for vår matvaresikkerhet

Hvorledes fungerer det og hvem deltar

EURISCO har flere nøkkelement. Det første element er enighet om felles data standarder. Ekspertene innen dokumentasjon av genetiske ressurser fra de deltagende land deltok i utvikling av en felles liste med deskriptorer, de såkalte FAO/IPGRI Multicrop Passport Descriptors (MCPD) for plantegenetiske ressurser. Etablering av felles datastandarder og definisjoner er en forutsetning for å kunne kombinere og søke i data på tvers av ulike nasjonale informasjonssystemer. Det andre nøkkelementet var utvikling av nasjonale datasett for plantegenetiske ressurser for hvert av de deltagende land i overensstemmelse med kravet i CBD avtalen. Hvert enkelt land har fulle rettigheter og ansvar for datatilgjengelighet, datakvalitet og oppdateringer av det nasjonale datasettet. Det tredje element er opprettelsen av et nettverk bestående av nasjonale kontaktpersoner som bindeledd mellom de nasjonale datasett og EURISCO katalogen. Kontaktpersonene ansvarer for at nasjonale datasett regelmessig oppdateres til EURISCO. Det siste elementet er den tekniske infrastrukturen i seg selv. Dette omfatter også tilsvarende løsninger som er utviklet for SINGER (System-wide Information Network for Genetic Resources) som er en felles data portal for informasjon om de store globale samlinger som bevares av de såkalte "Future Harvest Centres" som er et nettverk av 16 ulike organisasjoner støttet av CGIAR (Consultative Group on International Agriculture Research).

Blikk mot fremtiden

Ved inngangen til fase to vil EURISCO fokusere på støtte til nasjonale kataloger og nettverket med kontaktpersoner, forbedret datakvalitet og komplettering av tilgjengelig informasjon, samt forbedret funksjonalitet. Fase to vil også håndtere utfordringer i forbindelse med å etablere et felles europeisk informasjonssystem som kobler sammen *ex situ* og *in situ* informasjon gjennom en global dataportal der andre informasjonskilder knyttes til med webtjenester. Initiativ for å starte opp tilsvarende prosjekt i andre deler av verden er også allerede i gang.

Fremtiden skal bygges ved å sikre tilgang til informasjon om det viktige plantegenetiske mangfoldet, som vår livskvalitet er avhengig av, og ved å informere om den store betydning plantegenetiske ressurser har for fremtidige generasjoner.

